

строків, внесення відповідних змін у положення КАС України та передбачення застосування заходів процесуального примусу.

Література:

1. Рекомендація Rec (2001) 3 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо надання громадянам судових та інших юридичних послуг з використанням новітніх технологій : ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 743 засіданні заступників міністрів 28.02.2001 р. URL: <https://old.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/rek-2001-3.pdf>

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n11496>

3. Про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Рішення Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 р. № 1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення обов'язків учасників судової справи: Закон України від 19.10.2023 р. № 3424-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3424-20#n26>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-18>

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА МАЙНО У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Ковирєв А. В.

*аспірант кафедри публічного права
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

Повномасштабне російське вторгнення 24 лютого 2022 року докорінно змінило усі сфери життя країни, в тому числі і сферу правосуддя. Українська система примусового виконання судових рішень, яка і до того не вирізнялася високою ефективністю, зіткнулася з новими складними реаліями та небезпечними викликами.

Необхідно зазначити, що вплив правового режиму воєнного стану на виконавче провадження за відносно короткий час уже став об'єктом

уваги з боку практикуючих юристів – як адвокатів [3, 4], так і виконавців [9]. Крім того, 2023 року побачила світ ґрунтовна колективна праця кийвських правників, присвячена виконавчому провадженню в умовах воєнного стану [1]. Важливим аспектом даної праці стала окрема увага щодо змін і новел законодавства у сфері примусового виконання рішень, а також відповідної судової практики.

В свою чергу, дана невелика розвідка присвячена особливостям правового регулювання під час воєнного стану такого важливого заходу примусового виконання рішень, як звернення стягнення на майно боржника.

Вже у березні 2022 року Верховною Радою України з метою підвищення соціальної захищеності громадян в умовах повномасштабної війни прийнято Закони України № 2120-IX та № 2129-IX, якими запроваджено законодавчі обмеження на звернення стягнення на майно боржників:

1) фізичним особам – боржникам дозволили здійснювати видаткові операції з рахунків, на кошти яких накладено арешт у рамках виконавчого провадження, без урахування такого арешту за умови, якщо сума стягнення за виконавчим документом не перевищує 100 тисяч гривень;

2) юридичним особам – боржникам дозволили здійснювати видаткові операції з рахунків, на кошти яких накладено арешт, виключно для виплати заробітної плати в розмірі не більше 5 мінімальних розмірів заробітної плати в місяць на одного працівника, а також сплати податків, зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

3) заборонено звернення стягнення на пенсію, стипендію та інший дохід боржника (крім рішень про стягнення аліментів та рішень, боржниками за якими є громадяни російської федерації) [8].

Крім того, державним і приватним виконавцям заборонено реалізовувати нерухоме майно, що належить громадянам України та перебуває в іпотечі за споживчими кредитами: зупиняється дія ст. 41 (Реалізація предмета іпотеки на електронному аукціоні) та ст. 47 (Оформлення результатів електронного аукціону з реалізації предмета іпотеки) Закону України «Про іпотеку». При цьому дане обмеження не поширюються на нерухоме майно, оформлене в іпотеку за договорами, укладеними після набрання чинності Законом, або за договорами, до яких після дня набрання чинності Законом за погодженням сторін вносилися зміни в частині продовження строків виконання зобов'язань та/або зменшення розміру процентів, штрафних санкцій [7].

Згодом, через рік законодавці Законом № 3048-IX від 11.04.2023 переглянули норму щодо вільного користування фізичними особами арештованими коштами, якщо сума боргу менша 100 тисяч грн.

Натомість, фізичним особам – боржникам, на кошти яких накладено арешт в рамках виконавчого провадження, дозволили здійснювати видаткові операції з поточного рахунку на суму у розмірі, що протягом одного календарного місяця не перевищує 2 мінімальних розмірів заробітної плати станом на 1 січня поточного року (14200 грн. у 2024 році) – звернення стягнення у межах зазначеної суми на такому рахунку не здійснюється.

Також, на період дії воєнного стану Закон зупиняє звернення стягнення на майно таких категорій боржників (окрім виконання рішень, стягувачами за якими є держава, органи ПФУ, інші державні цільові фонди):

- підприємства оборонно-промислового комплексу;
- органи військового управління, з'єднання, військові частини; військові ВНЗ, установи та організації, які входять до складу ЗСУ;
- стягнення з фізичної особи заборгованості за житлово-комунальні послуги на територіях, де ведуться активні бойові дії, або тимчасово окупованих територіях, а також стягнення заборгованості за житлово-комунальні послуги щодо нерухомого майна, яке є місцем постійного проживання такої фізичної особи і було знищено або пошкоджено внаслідок бойових дій [7].

Крім того, згідно наказу Міністерства юстиції України від 10.06.2022 № 2343/5, організатори електронних аукціонів, зокрема ДП «СЕТАМ», зупиняли електронні аукціони з реалізації арештованого майна, яке знаходиться на території, включеній до Переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) [2]. Так, наприклад, зазначеним Переліком м. Харків віднесено до території «можливих бойових дій» і, як наслідок, харківські виконавців позбавлені можливості здійснювати звернення стягнення на майно боржників шляхом його реалізації.

Загалом же, повномасштабна російська агресія вкрай негативно вплинула на показники ефективності примусового виконання рішень у 2022 році. За результатами проведеного Асоціацією приватних виконавців України аналізу на підставі офіційних даних Міністерства юстиції України, рівень стягнення коштів на користь стягувачів знизився майже вдвічі – з 2,6% у «довоєнному» 2021 році до 1,6% у 2022 році. В грошовому еквіваленті йдеться про 19,8 млрд грн. і 10,2 млрд грн. – у 2022 році [5, с. 16]. Подібна тенденція спостерігається і щодо звернення стягнення на майно боржників шляхом його реалізації – у 2022 році реалізовано майна на 0,8 млрд грн. проти 1,5 млрд. грн у 2021 році [5, с. 17].

Таким чином, негативні реалії воєнного часу наклалися на такі традиційні проблеми примусового виконання рішень в Україні, як

наприклад, відсутність сучасної цифровізації та повноцінного арешту і списання коштів боржників, недосконалість законодавчого регулювання виконавчого провадження і продовження існування значної кількості мораторіїв на звернення стягнення щодо цілої низки категорій боржників (в першу чергу – державних підприємств).

Залишається сподіватися, що складні часи призведуть до складних, але вкрай важливих законодавчих рівень – продовження реформування примусового виконання рішень в Україні, оскільки це вагомий чинник ефективності правосуддя, захисту прав власності і, як наслідок, привабливого інвестиційного клімату та економічної відбудови України після завершення дії воєнного стану.

Література:

1. Виконавче провадження в умовах воєнного стану: нові виклики і системні проблеми; порядок і організація примусового виконання рішень судів та інших органів у період воєнного стану; зупинення виконавчих дій; оскарження рішень, дій, бездіяльності виконавців; зміни і новели законодавства, судова практика. / Укл.: Копотун І. М., Короватник І. М., Микитюк М. А. та ін. Київ. 2023. 632 с.

2. Деякі питання примусової реалізації арештованого майна у виконавчому провадженні в період воєнного стану: Наказ Міністерства юстиції України від 10.06.2022 № 2343/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0634-22#Text>

3. Куніцин Н. Стягнення боргу під час війни – аналіз змін до законодавства про виконавче провадження. URL: <https://pravo.ua/stiahnennia-borhu-pid-chas-viiny-analiz-zmin-do-zakonodavstva-pro-vikonavche-provazhennia/>

4. Мірошниченко І. Особливості виконавчого провадження під час воєнного стану. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/210889_osoblivost-vikonavchogo-provazhennya-pd-chas-vonnogo-stanu

5. Показники ефективності системи примусового виконання судових рішень у 2022 році. Вісник АПБУ. 2023. №. 1. С. 12-22.

6. Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих особливостей організації примусового виконання судових рішень і рішень інших органів під час дії воєнного стану: Закон України від 11.04.2023 № 3048-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3048-20#Text>

7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>

8. Про внесення змін до розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження»: Закон

України від 15.03.2022 № 2129-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2129-20#Text>

9. Чепурний В. Виконавче провадження в умовах війни: нові виклики і давні проблеми. URL: <https://pravo.ua/vykonavche-provadhennia-v-umovakh-viiny-novi-vyklyky-i-davni-problemy/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-19>

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПЕРВИННОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Куркула А. Г.

*аспірант кафедри цивільного,
адміністративного та фінансового права
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Для виходу на міжнародний рівень фінансової безпеки, особливо в частині вдосконалення механізмів фінансового моніторингу, з метою протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, створена та постійно вдосконалюється відповідна нормативно-правова база. Встановлені Європейським союзом стандарти є основними орієнтирами в удосконаленні державної системи фінансового моніторингу України.

Актуальність проблеми щодо вдосконалення функціонування системи суб'єктів первинного фінансового моніторингу пов'язана перш за все із наявною сталою корупцією серед посадовців усіх рівнів та учасників господарських відносин, що існує з часів проголошення незалежності України. Через постійне відмивання великих капіталів та існуючий високий рівень корупції, не використовується наявний економічний потенціал для розвинення держави та відповідно, населення України.

У зв'язку з інтенсивним розвитком фінансових інструментів та зростанням міжнародних господарських взаємовідносин, з метою запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, до суб'єктів первинного фінансового моніторингу наразі відносяться не тільки відповідні державні органи (Державна податкова служба України, Національне